

byggnadsvård

Stjärnholms kyrka

Oxelösunds församling, Oxelösunds kommun, Södermanlands län

Antikvarisk kontroll
Utvändig upprustning

Evy Rydergård

Stjärnholms kyrka

Oxelösunds församling, Oxelösunds kommun, Södermanlands län

Antikvarisk kontroll
Utvändig upprustning

Evvy Rydergård

Rapport 2008:14

© 2009 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & Utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@dll.se
www.sorlandsmuseum.se

Författare: Evy Rydergård, antikvarie
Ritningsunderlag framtaget av Eva Wockatz, Sörmlands museum
Omslagsbild fig 1: kyrkan från sydost. Foto: Evy Rydergård
Foto, där ej annat anges: Evy Rydergård, Sörmlands museum
Fig 3 Sörmlands museums arkiv M022720.
Fig 5 och 9 Foto: Margit Webjörn.
Diarienummer: KN-KUS04-140

Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/01672

Nyköping 2009

INLEDNING	5
KULTURHISTORISKA VÄRDEN I UTVÄNDIG GESTALTNING	5
TEKNISK BESKRIVNING	5
SAMMANFATTNING AV UTFÖRDA ARBETEN	5
lakttagelser vid fasaddokumentationen	6
Ny information om kyrkans fasader	6
Färganalys av fasaderna	7
Metod vid dokumentationen av fasaderna	7
Kulturbeskrivning av åtgärderna	7
Fotografier före 2004 års åtgärder	8-10
Ritningsskisser över blottat murverk	11-14
Ritningsexempel på redovisning av dokumentation	21
Bilddokumentation	13-25
Kyrkan nyputsad	26-27
KÄLLFÖRTECKNING	28
Litteratur	28
Opublicerat material	28
Arkiv	28
Använda material	28
Information om detaljer och måttuppgifter	28
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	29
STENKONSERVATORRAPPORT	1-9

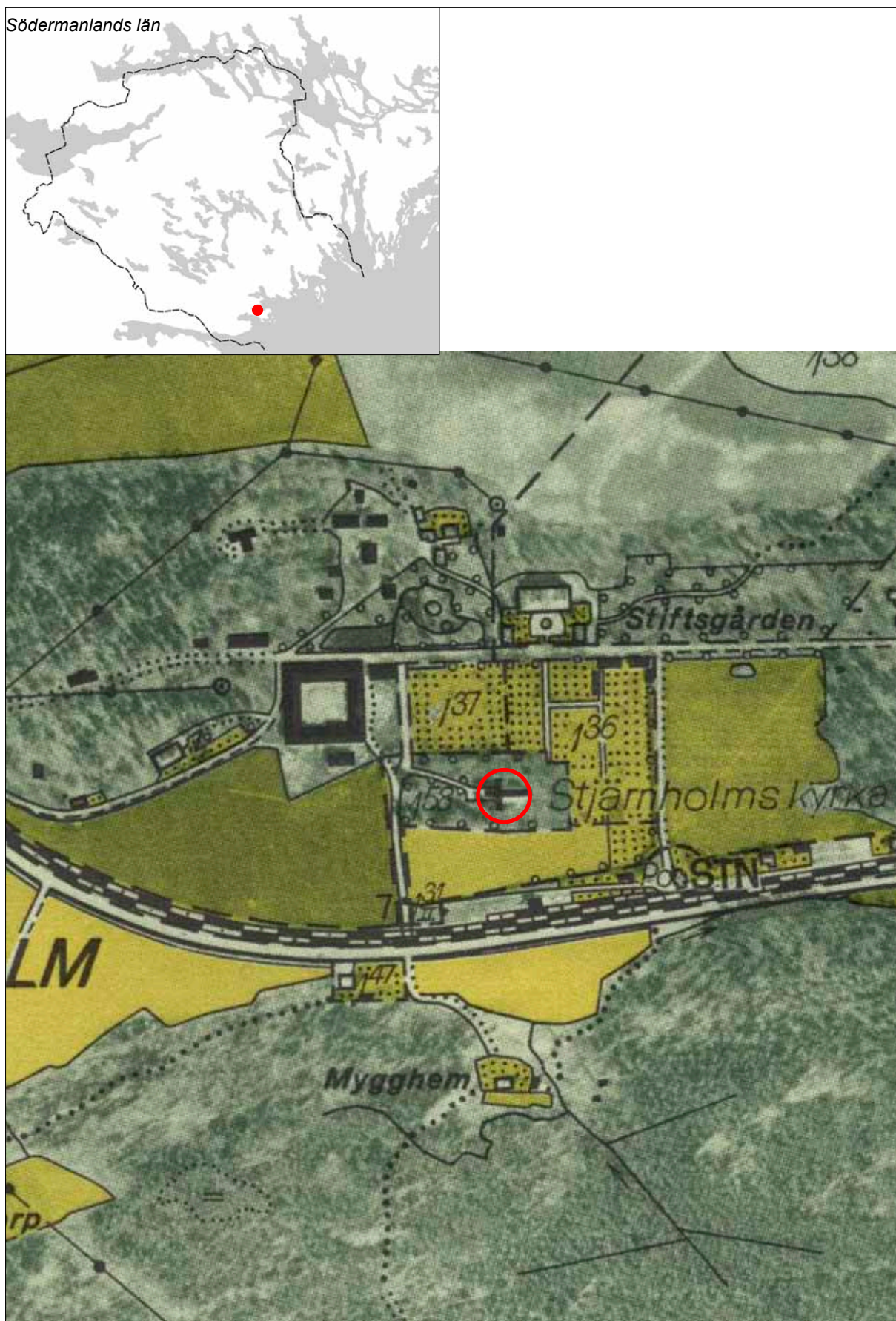

Fig 2 Utsnitt ur ekonomiska kartan, ej skalenlig. 9H 1e. Tryckt 1960.

INLEDNING

Kulturhistoriska värden i utvändigt gestaltning

Namnet Stjärnholm härrör från hovrådet Jöns Månsson som adlades och tog namnet Silfverstierna. Han köpte gården Nygård 1638 där han lät uppföra en herrgård som fick namnet Stiernholm. Gården, som är en föregångare till dagens Stjärnholm, ärvdes av dottern som var gift med Wilhelm Drakenhielm.

Stjärnholms kyrka har ett högt kulturhistoriskt värde som ett viktigt inslag i helhetsmiljön vid Stjärnholms herrgård, från 1945 Strängnäs stiftsgård. Kyrkan är en av landets få landsbygdskyrkor, som byggdes cirka 1670 under Stormaktstiden, bekostad av ägaren Wilhelm Drakenhielm. Kyrkan byggdes som gårdskyrka för hans familj och gårdsfolket. Den är mycket välbevarad från byggtiden. Övriga adliga släkter som har ägt Stjärnholm är de Besch, de Geer och d'Otrante fram till 1920.

Stjärnholms kyrka har ett samhälls- och kulturhistoriskt värde genom att den kan berätta om konflikten mellan adeln och prästerskapet under Stormaktstiden. Statskyrkan motsatte sig uppförande av gårdskyrkor eftersom det tog både resurser och kyrkobesökare från sockenkyrkorna. Genom 1686 års kyrkolag stärktes kyrkans ställning.

De flesta herrgårdar som har egna kapell har byggt in dem i huvudbyggnaden. Stjärnholms kyrka är ett av få exempel på en friliggande gårdskyrka.

Arkitekturstilen från byggtiden 1660-tal till 1671 är stram men harmonisk. Även invändigt finns ovanligt lite utsmyckning med adlig anknytning. I stället har familjerna bekostat själva uppförandet av kyrkan och under de Besch tid år 1771 utökad med sakristia i söder samt köpt altarprydnad och predikstol.

Den vanligaste stilen efter medeltiden är renässansstilen med horisontalitet, räta vinklar och rektangulära fönsteröppningar. Stilen övergår i romersk barock under sent 1600-tal.

Stjärnholms kyrka uttrycker i stället gotik med spetsbågiga fönster och tresidig avslutning av koret. Ytterligare medeltida uttryck är de högt uppdragna murarna.

Kyrkan har genomgått ovanligt få förändringar under mer än 300 år, vilket gör den arkitekturhistoriskt intressant ur ett nationellt perspektiv, eftersom mycket få kyrkor byggdes under sent 1600-tal och de som byggdes har förändrats.

Stjärnholms kyrka/kapell inköptes 1936 av S:t Nicolai församling i Nyköping. Församlingen delades i Nyköpings västra och Oxelösund 1952. Då överfördes Stjärnholms kyrka till Oxelösund.

Kyrkogården har aldrig invigts som begravningsplats.

Teknisk beskrivning

Stjärnholms kyrka har ett rektangulärt långhus med tresidigt kor, ett lågt torn i väster täckt av en pyramidformad huv, som av Ivar Schnell har bedömts vara ett provisorium. Han föreställde sig en barockhuv med spira som på Ludgo kyrka där W Drakenhielm var inblandad i ombyggnaden av tornet. I söder finns en låg, kvadratisk sakristia. Taken är täckta med enkupigt tegel. Ursprungligen var de troligen täckta med tjärade ekspån. Byggnadsmaterialet är natursten och tegel beslaget med ett fett kalkbruk blandat med fem viktprocent blålera. Fasaderna spritputsades 1949 och avfärgades i ljus ton. Under spritputsen fanns en slätare yta, avfärgad ljus och gulröd i olika skikt. Fönstren är spetsbågiga, men har enligt en beskrivning från 1782 haft rundad avslutning.

Sammanfattning av utförda arbeten

Stjärnholms kyrka har under åren 2004 och 2005 genomgått en yttre fasadupprustning. Utgångspunkten var att endast underhållsåtgärder skulle göras. I samband med bortknackning av skadad och lös puts samt rengöring av fasaden med högtryckstvätt visade det sig att det använda lerbruket i fogning och utstockning hade så låg hållfasthet att det rasade ner i stor mängd och inte var tillräckligt hållbart att bygga vidare på. Murverket blottades i stora avsnitt varför museet ryckte ut och utförde en detaljerad fotodokumentation innan arbetet med spricklagningar, grundning, stockning och ytputs utfördes.

Naturstensytorna grundades genom påsprutning av en tunn slamning om 0,5 mm på fasaderna. De spricklagades, utlagades med skolstenar och kompletterande fogbruk. Ytterst lades en 10-15 mm tjock slät puts. Allt bruk var hydrauliskt kalkbruk. Ytan målades tre gånger med kalklimfärg med tillsats av vitcement.

Fasadens kulör valdes av estetiska skäl i samverkan med teglets kulör, 46:2 obränd terra, enligt provsamlingen Kalkfärg 90. Den tydligaste färgtonen på fasadens originalputs var 920:1 oxidgult.

Den nya putsytan drogs ner mot marken. Efter att slutbesiktningen hade gjorts 2004-11-08 iakttogs problem 2005 i form av släpp av färg och puts längst ner vid sockeln runt hela kyrkan. Förbättring gjordes därför genom att skadad puts knackades bort, fasadputs kompletterades och sockellinjen lades cirka 15-25 cm ovan mark.

Tre dragjärn högst upp på tornet var avrostade och lossnade från ankarslutarna, ett i norr och två i söder. Konstruktionen bedömdes hållbar utan dessa, men bör hållas under uppsikt med tanke på det äldre murbrukets sämre kvalitet. Ankarslutarna förvaras inne på tornvinden.

Solbänkarna av slipad, öländsk röd och vit kalksten i litet hållformat hade stora skador i form av avslag och spjälkningar i utsprången. Några kompletteringshållar inom enskilda solbänkar utgörs av framspräckta bitar och har skrovlig yta. Det fanns ett förslag att lägga plåt ovanpå solbänkarna, men Sörmlands museum förordade att bänkarna skulle lagas av stenkonservator i stället. De har lagats med rostfri dubb och lagningsbruk. Bänken i sydöst som monterades bort för inspektion av underlag och fönsterkarm sattes tillbaka i luftkalkbruk. Solbänkarna är sannolikt från 1800-talets mitt. För att skapa ett lutande plan för avrinning finns ett hugget tegelmurverk under bänkarna, vilket var oskadat. Se särskild Rapport över lagningsarbetet av stenkonservator Svante Nilsson.

Fönsterbågarna monterades bort och togs in till verkstad för trälagningsarbeten och målades om i grå kulör, 6A-318 enligt Riksantikvarieämbetets linolfjärgslikare. Befintliga karmar är utförda som en instickskonstruktion i äldre karmvirke. Utanpå fönstren finns handsmidda fönstergaller med rester av dekorationselement av renässanskaraktär, t ex en enda kvarvarande blomma. Gallren målades svarta i kulör 1A-318. Ventilationskanaler om fem cm bredd togs upp nertill vid varje ruta. Nytt fönsterbleck monterades på sakristian i söder.

Tornluckor och beslag justerades. Luckorna tjärades liksom takfotens brädor med inslag av kimrök efter lagnings av ruttna partier. Murhål vid takfoten nätades. Översyn av taket gjordes och nyanockpannor monterades. Där nockar möts på taken monterades blyplåtar.

Plåtarbeten som anlutning mellan sakristietak och långhus gjordes.

Marken justerades med fall från kyrkan för bättre avrinning. Singel lades närmast socklarna i 40 cm bredd. Träd, buskar och låga barrväxter växte för nära kyrkobyggnaden så att fukt hölls kvar. Träden, en oxel, i öster inpå koret och ett i norr har sågats ner och växtligheten i nordväst, alm och bergtallbuskar, vid tornet har tagits bort.

En oljetank grävdes upp ur marken i söder.

Elledningar på sakristian flyttades. Ny åskledare monterades. En jordplåt av koppar om 1 x 1 m lades där oljetanken hade legat.

Väster om sakristian grävdes för dräneringsrör. Singel i ett fem cm tjockt lager lades utanpå.

Lakttagelser vid fasaddokumentationen

Väggarna på Stjärnholms kyrka är till stor del uppbyggda av natursten med inslag av tegel vid alla muröppningar och som avslutning vid takfoten. Naturstenen går i väster upp till två tredjedels höjd mellan port- och lucköppningens bas. Därefter följer tegel. Liknande förhållande på syd- och nordsidorna. Hörnen är uppbyggda av natursten 3 - 5 m upp. Vid takfoten i norr är teglet murat i varierande förbandstyper. Tegel har allmänt använts som komplement och utfyllnad till naturstenen på kyrkans fasader. Ovanför fönsteröppningarna finns en rundad bågform av tegel i två skift, se sid 19.

Ny information om kyrkans fasader

På korets östra vägg blottades ett valvliknande parti som kan härröra från en fönsteröppning, se bild på sidorna 22 och 26. En bågformad muröppning i tornets sydfasad antyder att tornet har varit lägre från början, se sidorna 12-13. På tornets västra sida fanns rester av byggnadsställning i form av en plank och runda stockdelar. På den norra långhusfasaden framkom tegelmurning vid sidan av och nedanför det västra fönstret, vilket bör tydas som att det har funnits en port där för herrskapet på Stjärnholms herrgård. Bilder kan ses på sidan 21 och ritning på sidan 15. Vid Sörmlands museums analys av murverket har Evy Rydergård samarbetat med Dag Forssblad.

På tornets norrsida vid marken, 3,5 m från det nordvästra hörnet, finns en sentida håltagning, se bild på sidan 22.

Sakristian som byggdes 1771 är uppbyggd av plattare, huggna stenar från mark och upp till takfoten med olika skolstenar emellan. På den västra sidan närmast långhuset finns ett parti med lättbetong i väggen på platsen för en dörr.

Färganalys av fasaderna

Analysen av putslagren visade på kulörerna ljusocker och något kraftigare gult längre inåt. Ytterst på spritputsen var färgtonen guldocker med beteckningen 94:2 enligt Riksantikvarieämbetets färglikare för kalkfärg. Under detta kom ett putsskikt med randig struktur och oxidgul kulör, beteckning 920:1. Lager tre inåt tonade åt grön umbra, 30:4. Lager under detta var ännu mörkare, 103:7 och innehåller obränd umbra och järnoxidsvart. I grövre putsstrukturer fanns även en färgton av guldocker, 94:3.

Metod vid dokumentationen av fasaderna

Fotodokumentationen gjordes under stor brådska för att inte hindra murarnas arbete. Ritningar över fasaderna fanns inte framtagna då. För att inte gå miste om någon information om fasadens mur, som frilades i vissa avsnitt, togs en stor mängd bilder som finns i Sörmlands museums arkiv. Noggranna fotoprotokoll hör till. Bilderna är tagna i ett system, våningsvis, från byggnadsställningarna med fotografen stående med ryggen mot ställningsrören. Våningarna är två meter höga och kameraavståndet är ungefär en meter. Översiktsbilder från ställning motsvarar fasadytor om cirka 2 x 2 m. På norrsidan har ett stort antal bilder tagits från de olika ställningsplanen i format 1,20 m x 0,80 m med kameraobjektiv 28-105 mm. Automatisk blix har orsakat en mörk form längst ner på några bilder. Vertikala översikter över långhusets norra fasad är tagna från öster till väster på ett avstånd av 3,5 m, vilket gav en bildyta om 3,20 m x 1,65 m av fasaden.

På särskilda ritningar finns angivet var de olika filmerna är tagna, se exempel på sidan 21. Grundmaterialet till dessa ritningar är framtaget av Eva Wockatz, Sörmlands museum.

Utöver fotoredovisningen har också skissartade redovisningar gjorts på ritningar över fasaderna i varje väderstreck. De visas på sidorna 11-15.

Några måttuppgifter finns också inlagda på arkivmaterialet.

Kulturhistorisk bedömning av åtgärderna

Dokumentationen av fasadmurarna, som frilades i stora avsnitt, bör ha stor betydelse för framtida studier och arbeten med kyrkan. Här gavs en ovanlig möjlighet att se hur murverket var uppbyggt. Ny kunskap om en tidigare okänd port i norr framkom, liksom en muröppning i tornets sydfasad, vilket kan antyda att tornet har varit lägre från början. Fönster på korets östra fasad kunde bekräftas.

Återgång från spritputs till slätputs på kyrkans fasader var mycket viktigt för denna unika 1600-talskyrka. Under spritputsen fanns den slätare originalstrukturen på putsen.

Ur kulturhistoriskt avseende skulle helst liknande fogbruk av lera som i originalet ha använts, men av rationella skäl valde vi att använda hydrauliskt bruk. Det bedömdes bli för omfattande metod att ta fram ett lerbruk av hållbar kvalitet.

Borttagning av tre ankarslutar på tornet får ses som en kulturhistorisk förlust eftersom de vittnade om äldre byggnadsteknik, smideskunskap och estetisk ambition att smycka kyrkan. Helst skulle svetsning och återmurning av dem ha skett.

Beslutet att behålla samtliga solbänkar och låta laga och konservera dem i stället för att lägga plåt ovanpå var viktigt för bibehållande av kyrkans kulturhistoria.

Fig 3 Flygfoto över Stjärnholm med kyrka och herrgård. Foto: AB Flygtrafik, Dals Långed ca 1930-tal.

Fig 4 En väg löper mellan kyrkan och herrgården.

Fig 5 Stjärnholms kyrka från sydväst före renoveringen. Foto Margit Webjörn, 2002.

Fig 6 Byggmötesdeltagare på sydsidan av kyrkan. Kent Fredriksson, Margit Webjörn, Håkan Claeson, Sten Mattsson, Stig Twinge och Per-Arne Lindström. Evy Rydergård tog fotografiet.

Fig 7 Dessa tallbuskar i nordväst, till vänster om entrén togs bort till största del .

Fig 8 Ett antal solbänkar hade skador som har lagats och konserverats av stenkonservator Svante Nilsson. Detta är bänk A i norr.

Fig 9 Västtornet före upprustning. Foto Margit Webjörn 2002. Här finns en gräns i putsen under ljudöppningarna.

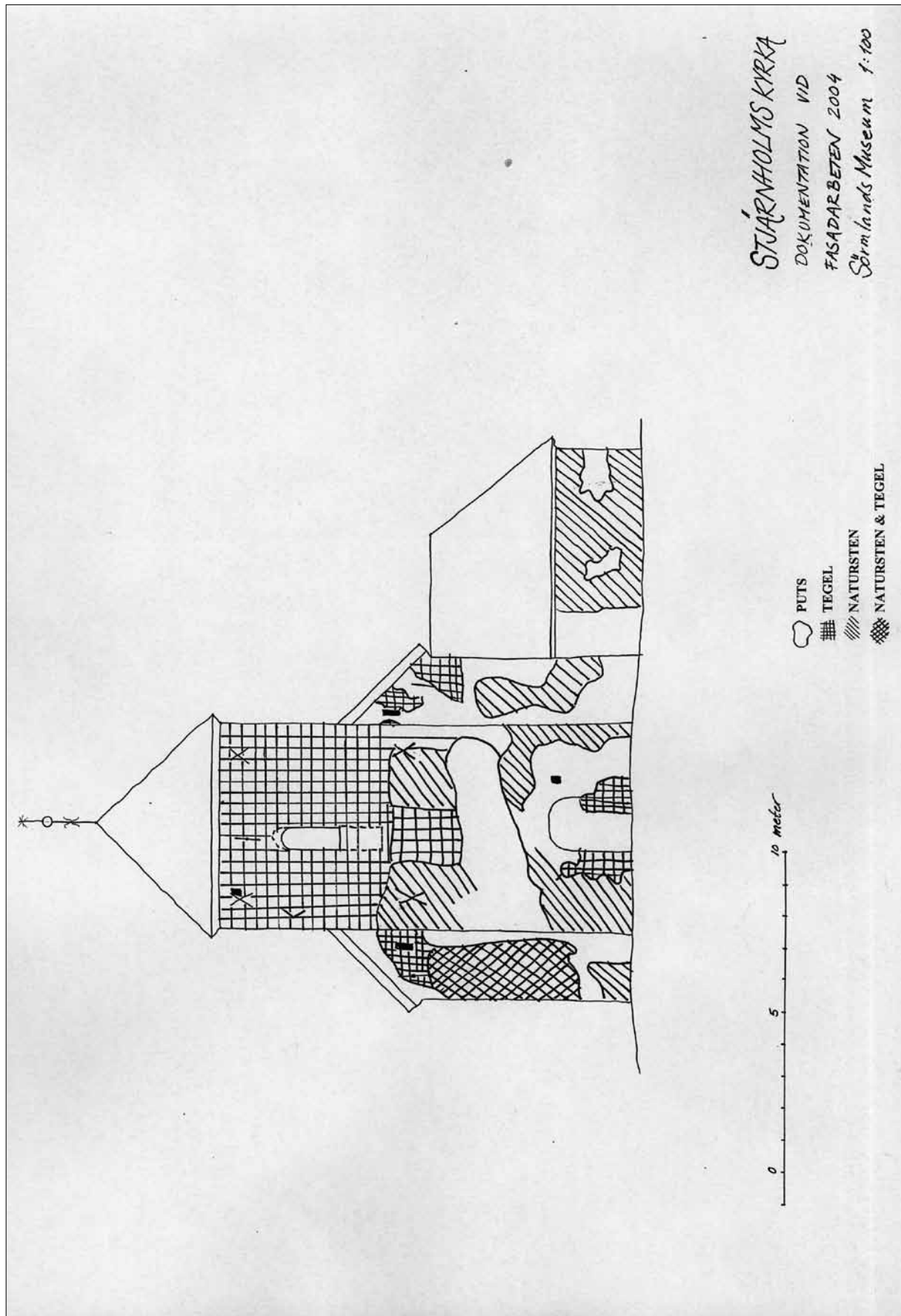

Fig 10 Skissad avbildning av de västra fasaderna efter nerknackning av löst material.

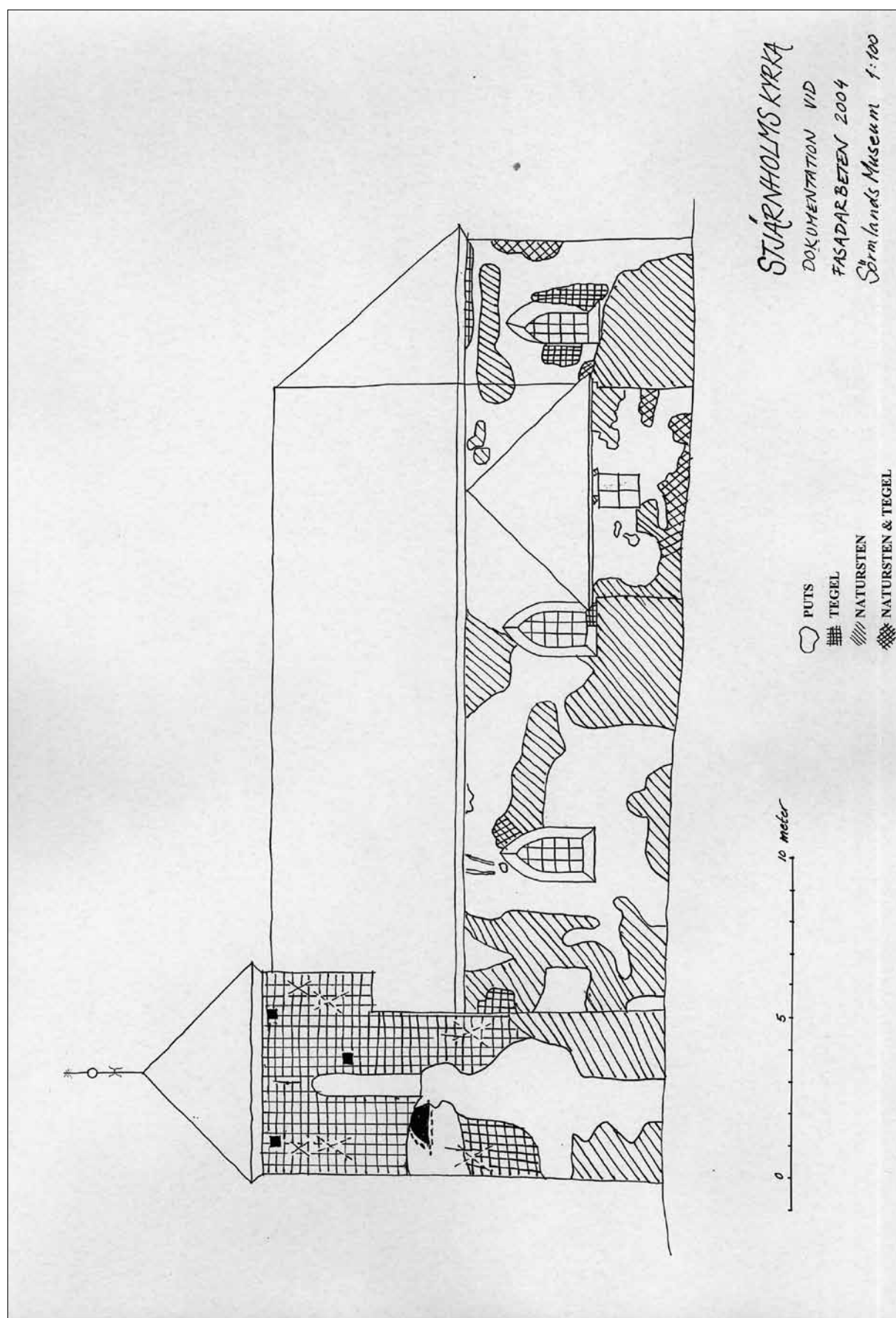

Fig 11 Sydfasaderna på tornet, långhuset, sakristian och absiden. Den välvda svarta ytan på tornet representerar en valvbåge, som kan ses på bilderna på nästa sida. Möjligen har tornet varit lägre från början.

Fig 12 På tornets sydsida väster om ljudluckan finns en tegelbåge som framkom när putsytan hade tagits bort. Eftersom det finns en cementlagning nedanför bågen tyder det på att en öppning har varit synligt i ett annat tidsskede, möjligen med lägre torn.

Fig 13 Närbild på den välvda överdelen till en annan, dold ljudöppning än den synliga.

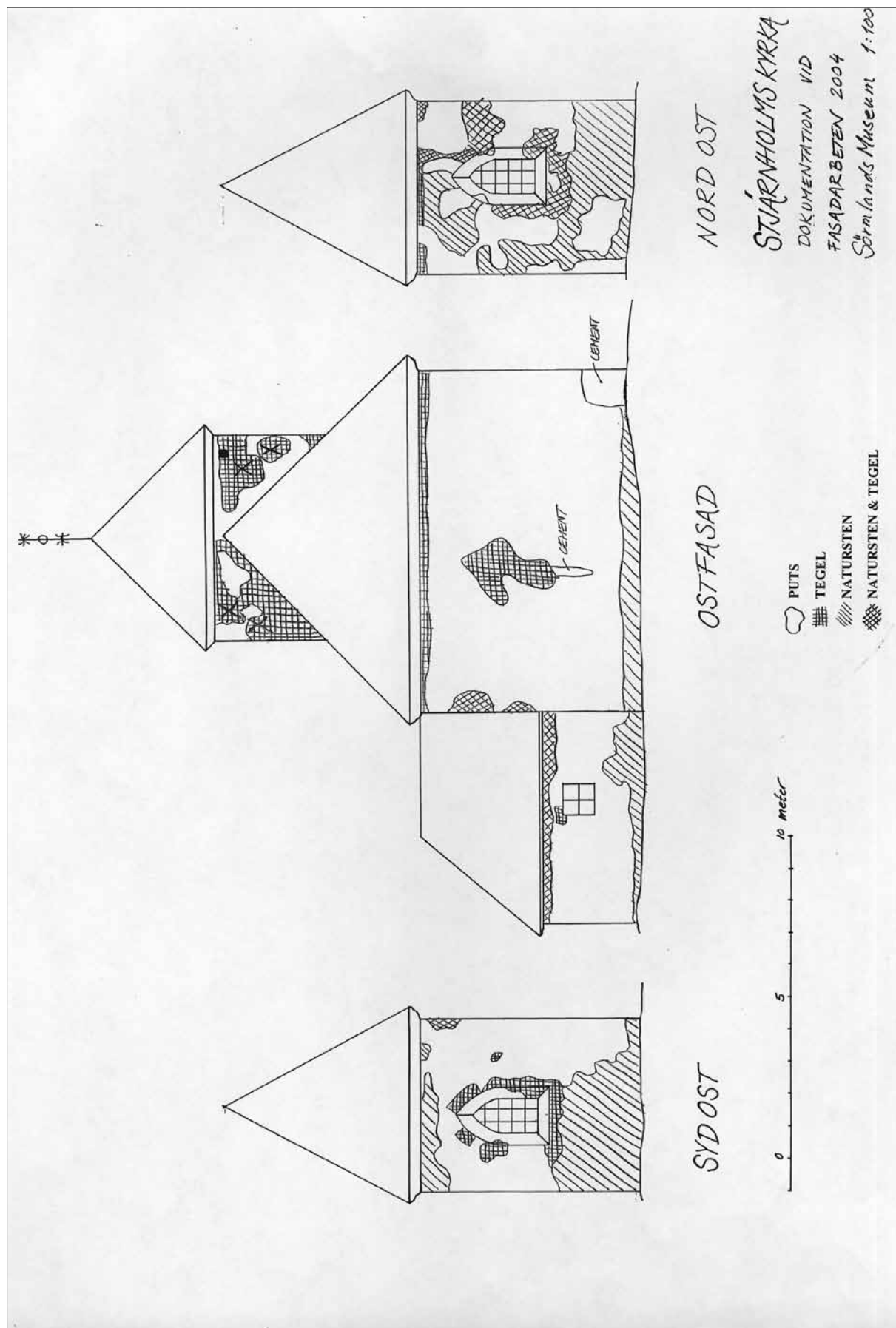

Fig 14 De östra fasadpartierna av torn och tresidig absid.

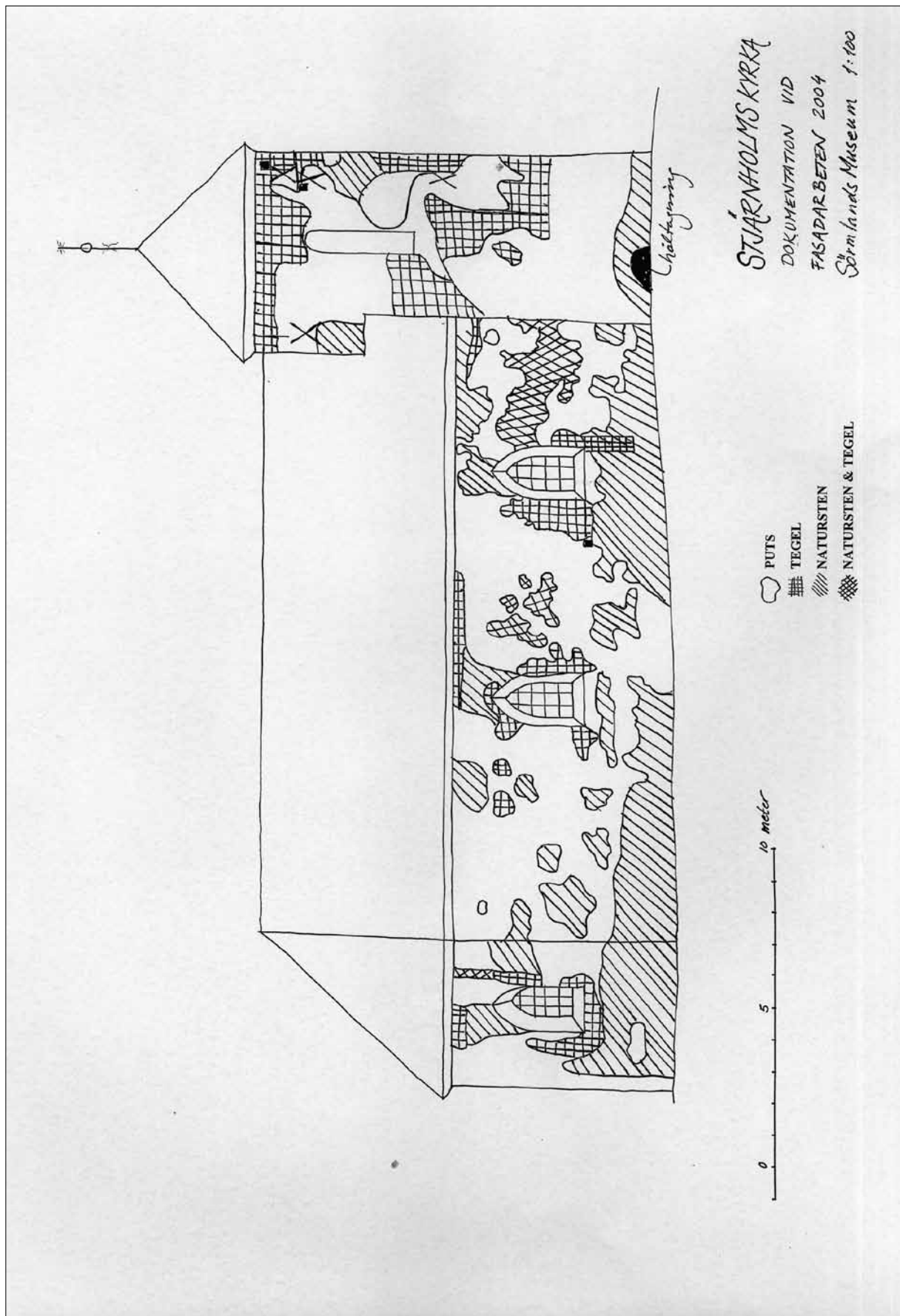

Fig 15 Här på den norra fasaden kan antydning till port ses i läge för det västra fönstret. Några ytterligare bevis för detta har inte framkommit i arkivhandlingar.

Fig 16 Sydfasaden i samband med bortknackning av löst murbruk. Här syns också tydligt den stora variationen av material i väggen.

Fig 17 Översikt över mellanplanet av byggställningen i fönsterhöjd.

Fig 18 Den södra långsidans nedre parti.

Fig 19 Norrfasaden i sin helhet från grunden och upp till takfot, förberedd för ilagning, grundning, stockning och ytputs.

Fig 20 Långhusväggen i norr efter bortknackning av löst bruk. Den dubbla valvbågen hör ihop med fönstret i nordväst.

Fig 21 Ovanför fönstret i nordost satt bruket löst. Därmed gavs möjlighet att granska uppbyggnaden av muren.

Fig 22 Övre delen av korväggen i söder mot sakristian, vars tak skymtar till vänster.

Fig 23 Två meter högt väggparti av långhusmuren i norr, upp mot takfoten från det västra fönstret och väster ut.

Fig 24 Koret i sydost ger en sammanfattande bild av byggnadsmaterialet i kyrkans murverk. De olika stenmaterialen är sammanfogade med ett lerrikt bruk. Leran kommer från trakten intill.

Fig 25 Norrfasaden i full höjd och cirka sex meters bredd. På båda sidor om fönstret syns en tegelmurning som tyder på att det har funnits en port i norr.

Fig 26 Närbild av murningen vid fönstret. En port mot herrgården kan ha ersatts av igenmurning och upptagning av ett fönster.

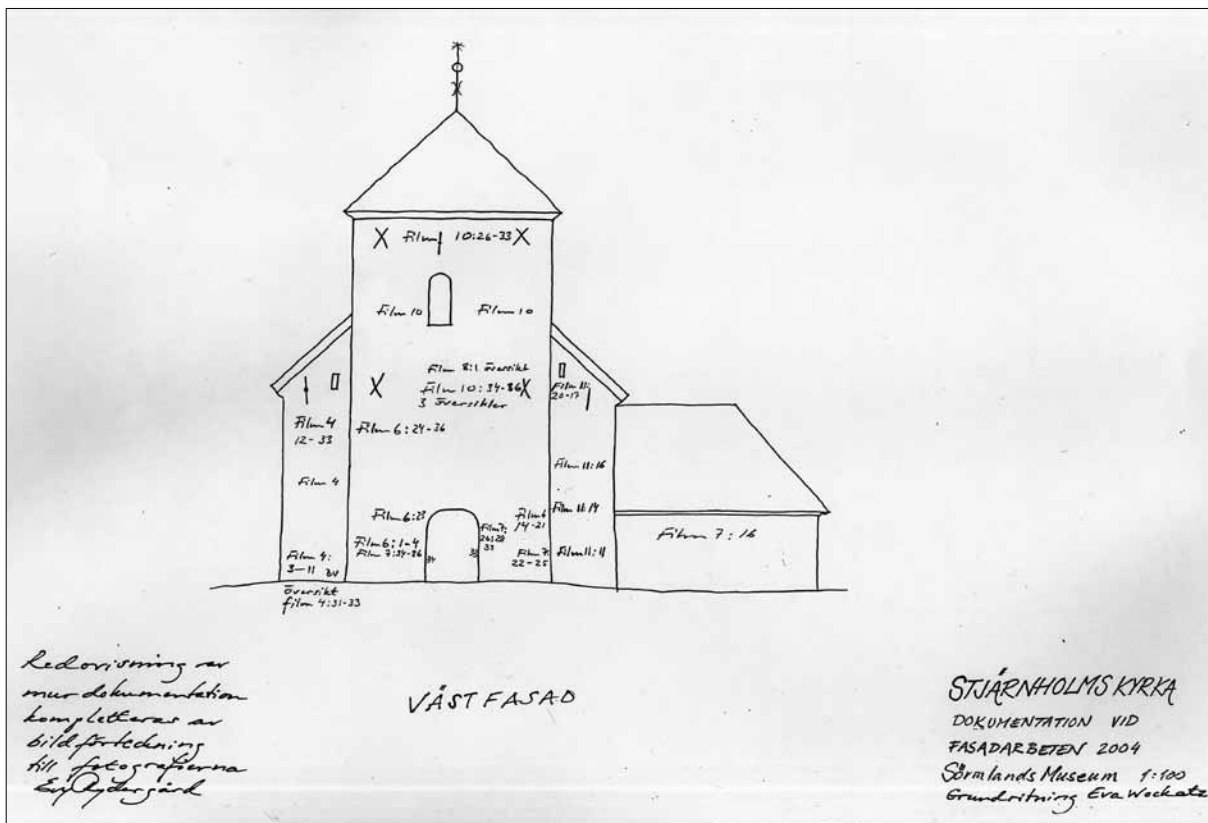

Fig 27 Sörmlands museum har förtecknat samtliga bilder som togs i samband med murdokumentationen. På ritningar har filmnumren för varje väggavsnitt skrivits in. Här visas ett exempel på det, Film 6: bilderna 24-36 på tornet. Bilderna och alla bildförteckningar förvaras i Sörmlands museums arkiv.

Fig 28 På korets östvägg, 1,90 m från det sydöstra hörnet, framkom en konstruktion som visar en tidigare fönsteröppning.

Fig 29 På tornets norrsida vid marken finns ett upptaget hål eventuellt för VA.

Fig 30 Här visas tre fotografier sammanlagda som en panoramabild för att åskådliggöra hur fotodokumentationen av fasaderna gick till. Detta är bild 1, 2 och 3 ur film nummer 2004/10, S09-10, som visar tornets västfasad i norr. Stocken finns 2,90 m från mark och 1,20 från det norra hörnet.

Fig 31 Murningslagning och putsgrundning är gjord på tornet i sydväst.

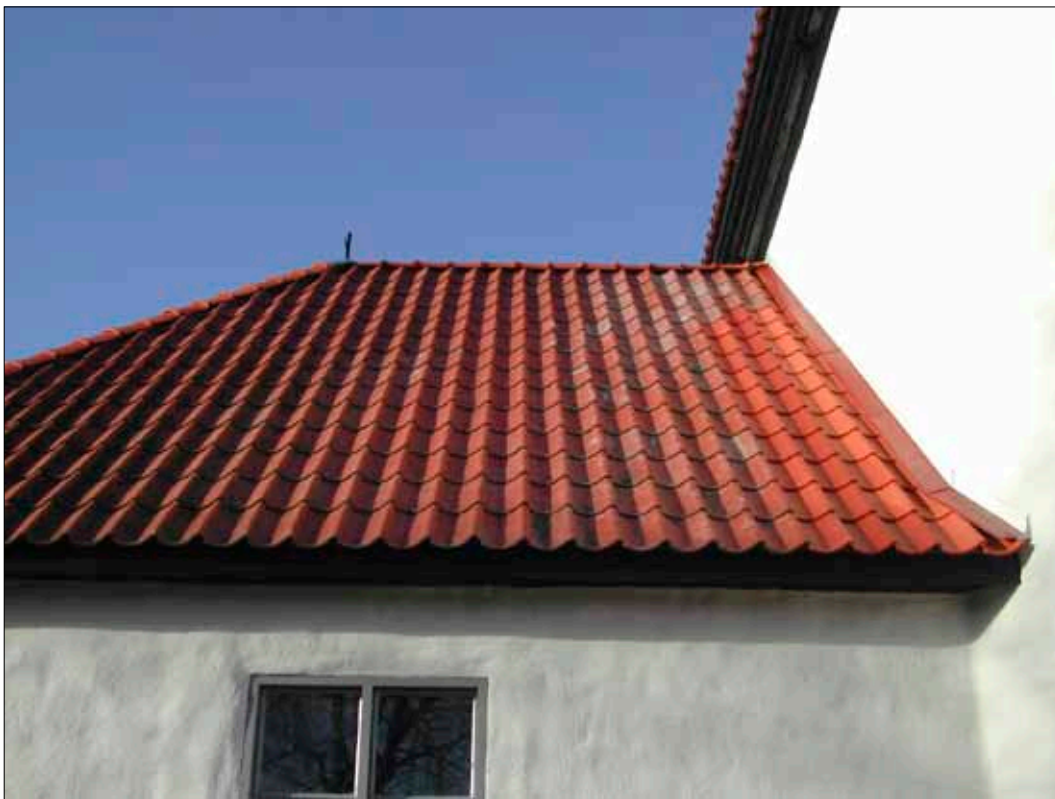

Fig 32 Sakristians östra sida med nytt enkupigt tegel längst till höger, nyanockpannor, ny anslutande plåt mot långhuset, tjärad takfot och nymålade fönsterbågar i grå ton.

Fig 33 Kent Fredriksson visar det avrostade dragjärnets ankarslut på tornet i sydost.

Fig 34 Fasadernas nya putsyta fick dras upp och blottlägga sockeln eftersom spjälkning uppstod efter kort tid när putsen drogs ner till marken.

Fig 35 De olika putsskikten på fasaden. Ytterst spritputs från 1949, därefter en slät putsyta som är grovt arbetad. Färgen är varmt ljusocker.

Fig 36 Den östra korfasaden har frilagts genom att trädet har tagits bort. I mitten antyds läget för fönstret, som har murats igen tidigare.

Fig 37 Stjärnholms kyrka är upprustad. Detta är sydfasaderna. På tornet saknas i sydost ett av två kryssformade ankarslut. Det förvaras på tornvinden.

Fig 38 Kyrkans norrfasad med en slät putsyta som avslöjar den böljande fasadytan. På tornet högst upp i nordost saknas nu ett rakt ankarslut nedanför takfoten.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

Boëthius, Sten, Stjärnholms kapell, Södermanlands Hembygdsförbund, Eskilstuna 1948.

Schnell Ivar, Stjärnholms kyrka och gård, Södermanlands Hembygds- och museiförbund, Nyköping 1969.

Riksantikvarieämbetet,Handledning vid byggnads-
arkeologisk undersökning. Det murade huset. Stockholm
1980.

Opublicerat material

Sjöström, Ingrid, Enskede, Stjärnholms kyrka.
Konsekvensbeskrivning av olika användningsalterna-
tiv. PM 26 nov. 2004. Dnr KUS04-439.

Webbjörn Arkitektkontor, Förfrågningsunderlag
20040408

ECS-Teknik AB, Knut Åkesson, Anteckningar från
arbetsplatsbesök 20040716.

Arkiv

På Stjärnholm finns ett gårdsarkiv som ej är uppord-
nat. Någon samlad genomgång av ordinarie arkiv på
Riksantikvarieämbetets Antikvarisk-topografiska ar-
kivet ATA, Strängnäs och Uppsala landsarkiv etc har
inte gjorts i detta sammanhang. Vid förfrågan 2004 på
landsarkivet i Uppsala har framkommit att det inte finns
byggnadshandlingar, ritningar etc över Stjärnholms
kyrka/kapell där.

Använda material

Skolstenar av tegel, fabrikat Haga.

Optiroc Hydrauliskt kalkbruk Serpo 148

Kalklimfärg. För gott fäste på hydrauliskt kalkbruk
tillsattes 300 gr vitcement per burk kalklimfärg om
15 kg.

Lasol utvändig Linoljefärg från Engwall & Claeson AB.
Fönster insida: kulör 5A-318, oxidsvart. Fönster utsida:
3A-318, oxidsvart. Järn: Plomb Blymönja, kulör 1A-318,
oxidsvart. Plåt: zinkprimer, kulör 9A-46 obränd terra
och 2A-44+2A-46. Takfot, dörr, luckor: trätjära med
5 % kimrök.

Information

En tegelpanna var märkt JS 91140 OK (ÖK) DN.

Fönstergaller i nordost hade ett smidesmärke W med en
ring runt på ett av järnen. På ett fönstergaller i sydväst
finns en smidd blomma kvar i original. Övriga tretton
är borta. Stjärnholms tegelbruk ägdes under perioden
1807-1822 av hovstallmästaren J. V. Wästfeldt. Han lät
märka teglet med upphöjt W. Kan fönstergallren möjligen
ha tillkommit under hans tid?

Solbänkarnas storlek är 1,60 m breda i ytterkant.
Tjockleken varierar mellan 4,5 och 6 cm.

I tornet på Stjärnholms kyrka finns dragjärn/ankarjärn
som hör till bjälklagets konstruktiva system. Järnet är
en platt stång som används för att förankra träbjälkarna i
murverket. På utsidan av muren förankras dragjärnen med
ankarslut. De är här av olika slag. I norr, högst upp mot
öster, fanns ett rakt, platt bandjärn, som till hälften var
inmurat och till hälften utskjutande. Övriga ankarlutar
är knubbigare med kvadratiska, smidda järn i kryssform,
som har dragits igenom en böjd ögla av järnet.

På äldre byggnader är ankarsluten ofta synliga och
dekorativt utformade. Olika tider har haft olika former
på sina ankarslut och med hjälp av dessa kan man
åldersbestämma ett hus. Den raka typen ovan är känd
sedan 1550-1600.

I tornets västfasad finns två runda stockar och en bräda.
Av misstag sågades den ena stocken av. En stockända,
10 cm i diameter, finns cirka 4 m från mark 1,75 m
från sydhörnet. den andra stocken, 14 cm i diameter,
finns i läge 2,90 m från mark och 1,20 m från det norra
tornhörnet. Brädan är 24 cm bred och 4 cm tjock i läge
1,20 m söder om lucköppningens bas på den västra delen
av tornet. På korets östra fasad fanns en tegelmurning
i läge 1,90 m från det sydöstra hörnet och cirka 4 m
från marken.

En invändig rengöring och ombyggnad av Stjärnholms
kyrka har gjorts under 2007 och 2008 med Kjell Taawo
från Sörmlands museum som antikvarisk kontrollant.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Fastighetsuppgifter

Objekt: Stjärnholms kyrka
Kommun: Oxelösund
Socken: Oxelösunds församling
Län: Södermanland
Ekonomisk karta: 9H 1e

Författningsskydd

Lag (1998:950) om Kulturminnen m m

Kyrkor uppförda före utgången av år 1939 skyddas enligt 4 kap. 3 § Lag (1998:950) om kulturminnen mm (KML). Enligt denna lag ska alla kyrkobyggnader och kyrkotomter som tillhör Svenska kyrkan samt alla begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. För byggnader och anläggningar som tillkommit före 1940 gäller att de inte på något väsentligt sätt får ändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Detta tillståndskrav gäller också för vissa, särskilt utvalda byggnader och anläggningar som är yngre och som har höga kulturhistoriska värden. Kyrkliga inventarier av kulturhistoriskt värde ska förvaras och vårdas väl. Varje församling ska föra en förteckning över sådana inventarier.

Projektrelaterad information

Fastighetsägare: Oxelösunds församling
Beställare: Oxelösunds församling, Kyrkogårds- och fastighetsförvaltningen, Per-Arne Lindström, Box 113, 613 23 Oxelösund
Projektör och projektledare: Webjörn Arkitektkontor, Margit Webjörn, Ö. Ågatan 28, 619 30 Trosa
Generalentreprenör: Kent Fredriksson Fasad AB, Tyras väg 11, 611 50 Nyköping
Murare: Gert Malmqvist och Robin Garcia
Måleri: Thomas Lundqvist Måleri & Bygg, Tunaberg Syrtorp, 611 95 Nyköping
Stenkonservering: Prolithos Stenkonservering AB, Svante Nilsson, Sjöbjörnsvägen 34, 117 67 Stockholm
El: YIT Building Systems AB, Box 253, 611 26 Nyköping
Antikvarisk kontrollant: Sörmlands museum, Evy Rydergård, Box 314, 611 26 Nyköping

Övriga uppgifter

Länsstyrelsen i Södermanlands län, dnr 433-394-2003
Sörmlands museum, Dnr: KN-KUS04-140

Dokumentationsmaterial

Dokumentationsmaterial i form av arbetsmaterial och fotografier förvaras i Sörmlands museums arkiv, Nyköping.